

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505

Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Metodický list

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti (I/2)

Sada: 1 Číslo: EU-OPVK-ČIG-2ST-02 Předmět: Český jazyk a literatura, 6. ročník - Mýty

Název materiálu: Odysseovy cesty

Autor materiálu: Mgr. Marie Baslerová

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 21. března 2012 Třída: VI. B Ověřující učitel: Mgr. B. Říhošková

Anotace materiálu:

Pracovní list - staré řecké báje a pověsti, otázky se vztahují k úryvku setkání Řeků s Kyklopem.

Podrobný metodický popis možností použití materiálu:

- Žáci si pozorně přečtou text, příp. s dopomocí učitele (žáci s IVP).
- Po rozdání pracovního listu pracují žáci dle zadání.
- Žáci vyhledávají odpovědi na otázky z pověsti Odysseovy cesty
- Charakteristika hlavní postavy.
- Kontrolujeme a hodnotíme na závěr celý pracovní list, popř. využijeme pracovní list k sebehodnocení jednotlivých žáků nebo k jejich hodnocení

Seznam literatury a pramenů:

PETIŠKA, Eduard. *Staré řecká báje a pověsti*. Praha: Albatros, 2001. ISBN: 80-00-00910-2

Obr.1.: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/7e/Fritz_Moeser_-_Odysseus.jpg/543px-Fritz_Moeser_-_Odysseus.jpg

Odyseovy cesty

Eduard Petiška

Když Tróju sežehly plameny, vyplul od trojských břehů se svými dvanácti loďmi Odysseus, Ithacký král. Cestou domů musel překonat mnoho překážek.

Řekové prošli hradbou a vstoupili do sluje. Na lískách velikých jako prámy ležely bochníky sýra a na zemi stály nádoby s mlékem i prázdné džbery připravené k dojení. I sýry i nádoby byly tak obrovské, že Řekové začali Odyssea přemlouvat k návratu na loď. Odysseus jim radil, aby aspoň vyčkali příchodu obra. Byl by rád věděl, jaké pohostinství jim poskytne. Zdržel své druhy v jeskyni až do večera.



Za soumraku se ozvaly venku těžké dunivé kroky, až se sypal písek ze stropu jeskyně. Dovnitř vstoupil obr Polyfémos s ohromným nákladem suchého dříví na zádech.

Před sebou hnal z pastvy ovce a kozy. Dříví shodil na zem, ke vchodu do sluje přisunul obrovský balvan a rozdělal oheň. Z velké hromady dříví vyšlehly vysoko plameny a ozářily obrův obličej. Řekové si všimli, že má jen jedno oko uprostřed čela. Obrovo jediné oko hledělo upřeně na Řeky.

Ráno Kyklop rozžehl oheň a podojil kozy a ovce. Pak opět uchopil dva Řeky a připravil si z nich snídani. Najedl se, odsunul balvan lehce jako křemínek, vypustil z jeskyně ovce a kozy a sluj za sebou pečlivě balvanem zavřel, aby mu nikdo z Řeků neunikl.

Řekové hrůzou strnuli. Strašlivá hostina jim nedala usnout. Vzáývali horoucně vládce bohů Dia a prosili ho o pomoc. Odysseus uvažoval, nemají – li spícího obra probodnout mečem. Kdyby však lidojeda probodl, byli by odsouzeni k smrti. I kdyby se všichni opřeli do balvanu, jímž Polyfémos zatarasil vchod do sluje, nebyli by jej odvalili.

Smutně seděli Řekové v temné sluji ozářené jen pohasínajícím ohněm. S úzkostí čekali na okamžik, kdy se obr vrátí. Chytrý Odysseus nepřestal ani na chvíli přemýšlet, jak by se se



svými přáteli dostal na svobodu. Nápad za nápadem mu putoval hlavou, ale všechny zavrhoval, žádný se mu nezdál dost bezpečný. Jak prohledával jeskyni, zda by nemohl uniknout jinudy, našel při skalní stěně obrův kyj. Podobal se stožáru z dvacetiveslové nákladní lodi. Při pohledu na kyj napadla Odyssea lest. Usekl z kyje kus dřeva, přizval přátele, aby mu pomohli dřevo ohladit a zahrotit, a hrot opálili ve žhavém uhlí. Potom vysvětlil přátelům svůj plán. Řekové losovali a vybrali čtyři muže, kteří budou Odysseovi v jeho díle pomáhat. Dřevo před obrem dobře schovali.

Navečer se Kyklop Polyfémos vrátil se stádem do jeskyně a zavalil otvor balvanem. Usedl, podojil kozy a ovce, vybral z prořídleho houfce Řeků dvě nové oběti. Najedl se a chystal se usednout ke spánku. Večer přistoupil k obrovi Odysseus s korbelem plným silného kikonského vína z měchu, které Řekové přinesli s sebou.

„Napij se, Kyklope,“ řekl Odysseus, „pij, snad pohár dobrého vína obměkčí tvé kruté srdce.“ Polyfémos vyprázdnil pohár naráz a víno mu zachutnalo.

„Nalij mi ještě,“ vybídl Odyssea.

Odysseus mu nalil a obr si liboval:

„Takové víno jsem ještě nepil. Bohové nemohou mít lepší. Nejsem nevďěčník, pověz mi své jméno, chci ti také udělat radost a podarovat tě.“

Odysseus nalil obrovi potřetí a lživě řekl:

„Prozradím ti své jméno, ale nezapomeň na dar, který jsi mi slíbil. Jmenuji se Nikdo, Nikdo mi říkají lidé, má rodina i přátelé.“

Obr odpověděl ztěžka, víno mu ovládlo jazyk:

„Poslouchej dobře, líbíš se mi. Tebe, Nikdo, sním až naposled po všech ostatních. To bude můj dárek pro tebe.“

Obr se pořádně napil a svalil se na zem zmožen pitím. Tehdy Odysseus podle úmluvy uchopil se svými druhy zaostřené dřevo a vnořil je do řezavého popela. Doutnající trám vrazili Řekové do jediného obrova oka. Oko zasyčelo, obr se probudil a zařval, až se celá jeskyně zachvěla. Řekové od něho s děsem prchli. Polyfémos vytrhl prudce dřevo z oka jako třísku a tápal kolem sebe zuřivě rukama. Byl slepý, a proto se Řekové před ním mohli skrýt za výstupky skal. Obr drtil v prstech jen kameny a hlínu.

Polyfémův křik a bědování zaslechli ostatní Kykloповé. Vyběhli ze svých slují v okolních kopcích, přibíhali k jeskyni a ptali se, co se mu stalo a proč je v noci budí. Vraždí ho snad někdo?

Polyfémos bez sebe bolestí jen opakoval:

„Kdo mě vraždí? Ach, Nikdo, přátelé, Nikdo!“

Kykloповé potřásali hlavami a volali:

„Nikdo? Tak proč naříkáš? Seslal na tebe Zeus nemoc? Pomodli se k Poseidonovi, ke svému otci, ať ti v nemoci pomůže.“



A Kyklopové se rozešli do svých domovů.

Ráno pootevřel sténající obr jeskyni, aby mohly ovce a kozy na pastvu. Posadil se u vchodu a každému zvířeti pečlivě ohmatal hřbet, neseď-li na něm některý z Řeků.

Lstivý Odysseus však svazoval proutím k sobě vždy tři berany a pod prostředního berana u trojice uvazoval jednoho po druhém své zbylé druhy. Sám se zachytil na břicho největšího berana a dal se vynést ze sluje. Obr ohmatával jen hřbety zvířat, a tak mu Řekové šťastně unikli.

Venku odvázal Odysseus své druhy a všichni běželi co nejrychleji k lodi kotvící v zálivu. S radostí přivítala posádka lodi Odyssea a jeho druhy.



Jméno, příjmení:

Otázky k ukázce

1. Co je to báje? (mýtus)
2. Odkud kam se plavil Odysseus?
3. Kolik měl celkem lodí?
4. Kdo prošel hradbou?
5. Kde ležely bochníky sýra?
6. Co stálo na zemi ve sluji?
7. Dokdy zdržel Odysseus své druhy v jeskyni?
8. Kdy se ozvaly těžké dunivé kroky?
9. Jak se obr jmenoval?
10. Co nesl obr na svých zádech?
11. Kolik očí měl obr?
12. Která zvířata Kyklop podojil?
13. Z koho si Kyklop připravil snídani?
14. Kterým předmětem Kyklop zavřel vstup do jeskyně?
15. Jak se jmenovalo víno, které dovezli Řekové?
16. Popiš obrův kyj?
17. Jak se podařilo oslepit obra?
18. Jak zní 1. pád od boha Dia?



19. Zvládneš přesmyčky se jmény, které se vyskytují v bájích?

RAHÉ, DITAAFRO, MÉPROTHEUS, KLESHERA.....
.....

20. Přepiš správně: Staréřeckébájeapověsti

21. Ze 4. odstavce vypiš slovesa:.....
.....



Odysseus a Kyklop

ŘEŠENÍ

1. Co je to báje?(mýtus) - *pokus o výklad světa, přírodních jevů, vystupují zde hrdinové a bohové*
2. Odkud kam se plavil Odysseus? - *Z Tróje do Ithaky*
3. Kolik měl celkem lodí? - *12*
4. Kdo prošel hradbou? - *Řekové*
5. Kde ležely bochníky sýra? - *na lískách*
6. Co stálo na zemi ve sluji? - *nádoby s mlékem, prázdné džbery*
7. Dokdy zdržel Odysseus své druhy v jeskyni? - *do večera*
8. Kdy se ozvaly těžké dunivé kroky? - *za soumraku*
9. Jak se obr jmenoval? - *Polyfémos*
10. Co nesl obr na svých zádech? - *suché dříví*
11. Kolik očí měl obr? - *jedno*
12. Která zvířata Kyklop podojil? - *ovce, kozy*
13. Z koho si Kyklop připravil snídani? - *dva Řeky*
14. Kterým předmětem Kyklop zavřel vstup do jeskyně? - *balvanem*
15. Jak se jmenovalo víno, které dovezli Řekové - *kikonské*
16. Popiš obrův kyj - *Podobal se stožáru z dvacetiveslové nákladní lodi*
17. Jak se podařilo oslepit obra - *pomocí kyje...*
18. Jak zní 1. pád od boha Dia? - *Zeus*
19. Zvládneš přesmyčky se jmény, které se vyskytují v bájích?
RAHÉ, DITAAFRO, MÉPROTHEUS, KLESHERA
- *Héra, Afrodita, Prométheus, Herakles*
20. Přepiš správně : Staréřeckébájeapověsti - *Staré řecké báje a pověsti*
- 21: Ze 4. odstavce vypiš slovesa – *rozžehl, podojil, uchopil, připravil si, najedl se, odsunul, vypustil, zavřel, neunikl*